

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח
יום ו' ערש"ק כ"ו אלול תשפ"א

פרשת נצבים
גליון תצ"ט
שנה עשירית

מפי ספרים וסופרים

לחזור בתשובה מאהבה

משל לאדון אחד שקנה שני עבדים בעד כסף רב, ואחרי שהיו אצלו ימים אחדים, ברחו שניהם בלילה אחד, זה ברח מצד זה של העיר וזה מצד שני, ולא אמר אחד לחברו מבריתו דבר. והנה שניהם לא הלכו בפרשת דרכים מיראה, אולי יודע לאדון ע"י עוברים ושבים אנה הלכו, והנה אחד הלך ליער ושמע קול שחל, והלך לצד אחר ושמע המית דוב, ומדאגה אולי למטרף חיות, חזר ליער ושב לאדונו באימה. ואז אמר האדון למה חזרת אלי? ואמר מפני קול שחל ודוב ואמרת בלבי זה העונש הגיע לי על עול שעשיתי שברחתי. ואמר האדון ודאי אתה חייב מיתה, אבל למה אפסיד ממוני? לכן לא אמיתך, אבל תתקן מעט מעט עוונך עד גמירא, והעבד השני אשר הלך לצד אחר, נזדמן לו דרך טובה, ובא אל פרדס נאה, ואכל לשובע ממיני פירות טובים וגם נתן בכליו, ובעת התענוג מטוב הגן נתן אל לבו, אני אוכל למעדנים ואדוני נעצב עלי על אבוד ממוני שנתן בעדי, ואיך אשא פני? ותפעם רוחו כי לבו דווה על העוול שעשה, ולכן גמר לשוב אל אדונו, ובבואו אליו נפל לפניו ואמר חטאתי ועתה עשה עמי כנפשך, ויען האדון ולמה חזרת? והשיב כי לבי דווה על העוול שעשיתי, ואם לא תאמין ראה הפירות הטובים בתרמילי, א"כ לא הכריחני דבר אלא לבי. ויען האדון עתה ראיתי טוב לבבך, לכן תהיה בן חורין, ואשימך ראש על כל עבדי.

הנמשל: אנו עבדים להשי"ת שקנה אותנו בידו החזקה ממצרים, וברחנו מעבודתו. והנה אם אחד שב מיראת העונש לא יאות לו שכר על שובו, יען שהוכרח לשוב, ועל כן נשאר חטא וצריך כפרה כשוגג, ואם לא הכריח אותו דבר, אלא מטוב לבו שרואה מאהבת השם שיאות לשוב, לכן עתה הוא מראה דבר חדש, דהיינו לב טהור, מה שלא היה קודם שחטא, לכן אלו זדונות הביאו לו זכיות, כלומר כל הדברים שעושה אח"כ הם בלב טהור. (זכרון אבות)

ושבת עד השם אלקיך

משל לסוחר אחד בעל חנות יינות, שבא לבית מסחר סיטונאי כדי לקנות כמות גדולה של יין לחנותו, לאחר שהציגו לו את החשבון, ביקש הסוחר שיתנו לו את היין בהקפה, מכיוון שאין בידו לשלם כעת, והבטיח לשלם מאוחר יותר כאשר ימכור את הסחורה בחנותו. אינני יכול - ענה לו המוכר - זה מספר פעמים נתתי לך בהקפה, וגם הבטחת לסלק את חובך במועד, אך לא קיימת את הבטחותיך. התחנן הסוחר: אנא, רק הפעם תן לי בהקפה, ואשלם לך במועד, בכל הפעמים הקודמות לא שילמתי מפני סיבות שונות שזמננו ממני לשלם, אולם הפעם אני מבטיח כי אשלם בזמן! לא הועילו כל הפצרותיו - הסיטונאי עמד בסירובו.

בעודם מדברים נכנס סוחר אחר לחנות, וכאשר שמע את הדברים אמר לסוחר: שמע לי, אתן לך עצה: לשם מה אתה קונה עכשיו כמות כה גדולה של יין, ומתחייב למחיר רב? קנה מעט ושלם עכשיו. הסכים הסוחר לעצה נבונה זו וכן עשה, קנה מעט יין ושילם את מחירו, את היין מכר בחנותו ובכסף שהרוויח, שב וקנה עוד יין, וחזר חלילה, עד שהצליח במסחרו החזיר את כל חובותיו.

והנמשל: אנו מבקשים מהקב"ה שימחול לנו על כל חטאינו ומבטיחים שלא נשוב ונחטא, אולם גלוי וידוע לפניו שלמרות ההבטחות נשוב ונחטא. אין כל דרך בפנינו אלא לנהוג באותו סוחר, נתחיל ונחזור בתשובה בדבר מסויים, למשל, אדם יקבל על עצמו להיזהר בחטא הדיבור, כאשר יתגבר על חטא זה, יקבל על עצמו להישמר גם מחטאי העיניים, וכן הלאה... כך יסלק האדם את חובותיו לקב"ה מעט מעט, עד שיזכה ויהיה בעל תשובה גמור.

(בשם החפץ חיים זיע"א)

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

אינה נפסקת ונמשכת בלי הרף, ואך מארכת ימיו ושנותיו של העוסק בה ומקיימה - ואורך ימיו. (תורת שמחה)

דָּבָר אֶחָד לְדוֹר

כי אתה תבוא את העם הזה (ל"א, ח'). מפרש"י: דָּבָר אֶחָד לְדוֹר וְלֹא שְׁנֵי דָּבָרִים לְדוֹר. ריבוי המנהיגים אינו אלא קללה, כך שרק כאשר - דבר אחד לדור - יש בו ברכה, בעוד שאם יש יותר מאחד, אין זו הנהגה מבורכת - ולא שני דברים לדור. (בעל שם טוב)

טָף - לְמַה הֵם בָּאִים

הקהל את העם והאנשים והנשים והטף ונגד אשר בשעריך (ל"א, י"ב). מפרש"י: טָף - לְמַה בָּאִים (חגיגה ג') לְתֵת שְׂכָר לְמַבְיְאֵיהֶם. אם כי הטף מובא בעקבות ההורים, הרי נאמר ציווי מיוחד על הבאתם - כדי ליתן שכר למביאייהם - שיהיה דינם כמצווה ועושה. (ביה יצחק)

מחשבות פסולות

ואמר ביום ההוא הלאו כי אין אלוקי בקרבי מצאוני הרעות האלה (ל"א, י"ז). התוצאה מחסור האמונה שהקב"ה משתתף עם ישראל בצרתם, המתבטא במחשבה פסולה - כי אין אלוקי בקרבי - היא: ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, שהקב"ה מסתיר באמת חלילה את פניו. (עקידת יצחק)

גם בתוך ההסתרה הקב"ה נמצא

ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא (ל"א, י"ח)

מה גורם האחדות

והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל (כ"ט, ב'). כל הרעה שבאה אליו - והבדילו ה' לרעה - נובעת מזה שהבדיל עצמו ונפרד - מכל שבטי ישראל - להיות בודד לעצמו, כי אילו היה מחובר עם הכלל, לא היתה הרעה חלה עליו והיה ניצול הימנה. (ישמח ישראל)

הכל בידי האב

ומל ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב זרעך (ל', ו'). מפרש רבינו ה"י שמח ישראל" ז"ע, יש והאדם זוכה לסיוע ממרום שישוב בתשובה - ומל ה' אלוקיך את לבבך - לא בזכות עצמו, אלא מכח בניו - ואת לבב זרעך - משום שאין זה לכבודם שאביהם יהיה שקוע בחטא ועוון. (תפארת שמואל)

בעבודת השי"ת

כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו (ל', י"ד). אל תתפתה לעצת היצר, המנסה להכביד עליך את עבודת השי"ת, כאילו קיים מרחק רב בינך ובין קיום המצוות, אלא הוי זכור תמיד - כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיו ובלבבך לעשותו - והכל תלוי בך ובמעשיך. (בעל שם טוב)

במעלת לימוד התורה הק'

כי הוא חייך ואורך ימך (ל', ב'). טובה כפולה ומכופלת לה לתורה, כי לא זו בלבד שלימדוה וקיומה ערב ומתוק לשעתו - כי הוא חייך - בהיותה מעניקה חיות ותענוג לאדם, אלא שבניגוד לתענוגי עוה"ז שהם לרגע קט גורמים לקצר ימי האדם, הרי סגולתה של תורה שאותה הנאה רוחנית שנהנין ממנה

ההסתרה היא כ"כ עמוקה ונסתרת - הסתר אסתיר - הסתר בתוך ההסתר, עד שאין האדם מרגיש בנוכחות הקב"ה, ודוחה עליו כאילו חלילה אינו ניצב שם, בו בזמן ששמו ית' הוא: קל מסתתר. (בעל שם טוב)

התורה מודיעה לנו שהקב"ה מסתתר, מחמת רצונו שנחפש אותו ונבקשנו בכדי שנוכל למצוא אותו - הסתר אסתיר פני ביום ההוא - כדרך שהתינוק מתחבא ומסתתר ע"מ שיחפשוהו וימצאוהו. (רמ"מ מווארקי)

ווארט

הצדיקים מעוררים לתשובה

והענין הוא כמו שאמר הרבי ר' בונים זצוקללה"ה ז"ע, לאאזי [הוא ר' שרגא פייבל מגריצא] זצוקללה"ה ז"ע, במחשבה יש ב' בחינות. א', היא המחשבה שלא באה עדיין להתפשטות, רק נפלה והתנוצצה כרגע במוחו ונסתלקה. והיא נקראת 'חכמה'. ולפעמים, כשנפל ח"ו איזה הרהור ומחשבה רעה ונאבדה כרגע, מבלי שנצטרך עליה לעשות תשובה, וכשמחבר את עצמו לצדיק אמיתי, מעלה אותן מחשבות והרהורים לגילוי, כדי שירגיש בהם לעשות תשובה. (ישמח ישראל, נצבים וילך, אות ב')

לע"ז הרה"ח ר' יצחק
בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
גלב"ע ר' סיון תשע"ד

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

הזאת מצילה אותו שלא יפול בנופלים ומביאה אותו לתשובה שלמה. (נעם מגדים)

פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה (כ"ט, י"ז). דרשו רבוה"ק ז"ע ש"שורש פורה ראש ולענה" בא בגימטריא שופר, פי' שאנו תוקעים בשופר אנחנו יכולים להבריא ממנו את הדברים המרים האלה כדרך שמפרש"י ז"ל.

(אשרי האיט)

ראשיכם שבטיכם וזקניכם (כ"ט, ט). בקשתו של האדם בתפילותיו, ביום בו דן הקב"ה את עולמו, היום - צריכה לכלול גם אחרים מישראל - כל ישראל אחרים, שכולם אחים ורעים הם בלבם לפני ה' אלוקיכם ולא להסתפק בתפילה ע"ע.

(מאמר מרדכי, נדבורנה)

מחטב עציך עד שואב מימך (כ"ט, י). חטיבה זו היא מלשון איחוד ואהבה: אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, והרי זה רמז לעבודתו של אברהם אבינו בעולם, לתקן את חטא עץ הדעת ולהפוך אותו לעץ החיים - מחטב עציך - שבכך נהפך הרע לטוב, אמנם השלימות היא בקבלת התורה ע"י משה רבינו - עד שואב מימך - ששואב מימי התורה והשקה את בני.

(דגל מחנה אפרים)

אם יהיה נדחך בקצה השמים (ל', ד). גם אם התשובה אינה כולה לשמה, אלא רק בחלק זעיר - בקצה השמים - כי אחיזתו היא רק בקצה אחד בלבד לש"ש כך שעדיין הוא בגדר נדחך - בכל זאת - משם יקבצך ה' אלוקיך - שהרי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

(בעש"ט)

ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך (ל', י"ט). רש"י: **בחר לך חלק יפה בנחלתו.** רמז הוא לאותו חלק טוב שעליו נאמר: יעקב חבל נחלתו, כי בבחירה הטובה נמנה הוא בחלקו ונחלתו של הקב"ה.

(חלקת יהושע, ביאלא)

"אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלוקיכם ראשיכם שבטיכם ושופריכם כל איש ישראל". דרכו של עולם, בשעה שמתעורר צורך לפעול ולעשות למען היהדות, לנהל מלחמת מצוה למען כבוד שמים, אומר כל אחד: מה אני ומי אני? דבר זה ראוי שיטפלו בו הרבנים, האדמו"רים, עסקני ציבור המובהקים, ולא אני האדם הפשוט ברם, טעות חמורה היא הגורמת להרבה נזקים. כשהדבר נוגע "לפני ה' א-להיך" - שהמדובר הוא בכבוד שמים, מן הצורך שיהיה "אתם נצבים כולכם" - הכל חייבים להתגייס לפעולה, גם "ראשיכם שבטיכם" וגם "מחוטב עציך ועד שואב מימך". איש אל ישתמט מחובתו ואל יטיל את המלאכה על שכם הגדולים.

(בוצינא דנהורא)

"בפיך ובלבבך לעשותו". אל תצא ידי חובך דיבור ומחשבה גרידא, אלא מה שבלבך ובפיך - עשה, בפיך ובלבבך - לעשותו.

(ר"מ מקוצק)

"ושבת עד ה' א-להיך... בכל לבבך ובכל נפשך". ולא נאמר "ובכל מאדך", כי כוונת הכתוב לאחרית הימים, ועל אותה שעה אמרו חז"ל (סנהדרין צז) "אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס". (שער בת רבים להגאון ר' חיים אריה לייב יעדוואבנע)

"אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' א-להיך ומשם יקחך". כלום נידחים לשמים, הלא "בקצה הארץ" היה צריך לומר? הבעש"ט היה מלמד זכות על ישראל, שאפילו בשעה שאדם מישראל עושה איזה מרמה בעסקיו, סוף סוף גם בזה יש איזו כוונה טובה, כי רוצה להרוויח כסף כדי שיוכל לתת צדקה, לשלם שכר לימוד עבור ילדיו, לצורכי שבת וכדומה. וזה הפירוש בפסוק "אם יהיה נדחך בקצה השמים" אם בדחייתך, בעבירותיך, בקצה המחשבה ישנה איזו כוונה לשם שמים, "משם יקבצך ה' - מהניצוץ הקטן הזה של לשם שמים הנמצא בתוך העבירה, משם יקחך ה'. המחשבה הנעלה

חזקנו קורא נא

לחזוק ולעידוד לימים אלו

הדברים שמוטל על האדם לקיים לשמור ולעשות

עד שיום א' הוא תפס את עצמו וערך לעצמו חשבון נפש, על מה עשה ה' לו ככה, והוא הבין בשביל מי באה הרעה הזאת, ולכן הוא החליט מכאן ולהבא לשמור ולהודות לה' על כל מה שיש לו, קטן כגדול. וכך הוא עלה חזרה לעושרו הרב.

כך או כך, המשיך הרבי מרוזין בדברות קדשו, משמים בוחנים את האדם איך הוא מקבל את כל הבא עליו, אם הוא מקבל את זה בצד קשה, אז מראים לו משמים מה קשה. אבל אם האדם שמח עם מה שיש לו, ומודה לה' על מה שיש לו, אז הקב"ה ממלא אותו בכל הישועות הנצרכות לו ברוחניות ובגשמיות. ע"כ המעשה.

ובזה ניתן גם להבין את מה שאנו אומרים (בתפילת שחרית, הורו) "הרחב פיך ואמלאהו", שאם יהודי מתהלך בפה רחב, דהיינו שפיו שמח, אז 'ואמלאהו' שהקב"ה ממלא אותו בכל מה שצריך. ואם יאמר האדם, הרי אני משקיע בזה הרבה? ואני שמח ומודה לקב"ה, ועדיין עוד לא התברכתי משמים ברחבות? אז בהלכות ידים (אוה"ח סימן קנ"ח, ראה במשנ"ב) שכל מי שמגדר בנטילת ידים, הקב"ה גם יחדר בו, ויתן לו מידו הרחבה והמלאה, וא"כ נשאלת השאלה, הרי יש הרבה אנשים שמהדרים בנטילת ידים, ועוד לא זכו להתברך...? עונה שם המשנ"ב, דע לך שכל מה שאם לא זכה להתברך, זה משום שעונותיו מעכבים.

וזה העבודה שלנו בחודש אלול להסיר מעלינו את כל הדברים המעכבים

בפרשתן (כ"ט, כ"ח) "הנסתרות לה' אלוקינו, והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת".

לכאורה יש להבין, הלא 'הנסתרות' הם 'לה' אלוקינו' שהרי אין אדם יכול להשיג במיעוט השגתו את מעשי הקב"ה, ואותו הדבר 'הנגלות' שהם 'לנו' ולבנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת, וא"כ מה בא הכתוב לומר לנו?

מעשה היה בעת שולחנו הטהור של הרה"ק ר' ישראל מרוזין ז"ע שישב בראשית השולחן, כשכולו אומר מלכות, ומסביבו עומדים כל החסידים, ומביטים בפניו. ומרגישים איך שהם עולים ומשוטטים בעולמות העליונים. זה השולחן אשר לפני ה'. ואז שומע הצדיק קול אנחה מפי א' החסידים, הרבי קרא לו ושאל לפרש האנחה' שהיא שוברת חצי גופו של אדם, והחסיד ענה, מחמת קושי שעבר עליו... הרבי אמר לו הסכת ושמע למעשה שהיה.

היו היה אדם עשיר עם נכסים וכסף לרוב, אבל תמיד היה לב שבור, תמיד זכר איך קשה לו, ואיך נגרם לו פה נזק או תקלה, ומשום זה הפסיד סכום כסף. וכך היה תמיד במשך חייו ממשך בדרך הזאת, בלי לשמוח או להודות על כל מה שיש לו. והקב"ה ראה איך שהוא מתנהג, ולכן השיב לו באותו מידה, ואט אט ירד מנכסיו, עד שהלך כנו עני וחסר כל, שאסף כסף מאנשים טובי לב, שיהיה לו מה לאכול או לשתות. וגם ככה המשיך במחשבתו הרעה, כמה רע לו, וכמה קשה לו. ולכן היה קשה או רע לו יותר ויותר.

הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן (סנהדרין מג:). משקבלו עליהם את השבועה בהר גרזים ובהר עיבל, ונעשו ערבים זה לזה: ע"כ לשונו הק'.

ואותם הדברים בדברי האוה"ח הק' "פירוש היא תשובת ישראל למשה, שהסתרות לא יתחייבו בהם, אבל הנגלות קיימו וקבלו עליהם הערבות. ואומרו ולבנינו עד עולם, כאן קבלו עליהם ועל זרעם אחריהם כמו שהתנה משה בפסוק ולא אתכם וגו'"

לקראת שבת האחרונה של השנה לכו ונלכה. ב"ישמח ישראל" זי"ע כתב עה"פ "והיה כאשר ירים האיש את קצה המטה כן יתרום כל המטה" שבכוחה של השבת הזו לתקן ולרומם את כל השבתות של השנה העל"ט, שלא זכינו מכל מיני סיבות לכבד אותה כראוי. ור"ת שבת הוא ש'בת ב'ז ת'שוב, שבכוחה של השבת לחזור בתשובה על כל מה שעשינו בשנה העל"ט, מידה מרובה עלינו שאפשר לתקן את הכל בזכות השבת קודש, ולהיכנס אל יום הדין הקרב ובא, זכים ונקיים מכל עוון ואשמה. וזה בוודאי יעזור לנו למליץ יושר בעדינו.

שנזכה לשנה טובה ומתוקה, שנה של ההשפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, שנה שנזכה להיות כלי מחזיק לקבל את כל הברכה מלעילא, שנה שיתקבלו תפילותנו לרחמים ולרצון לפני אדון כל, שנה שנזכה להיפקד בכל הישועות הנצרכות לנו ולבנינו, שנה שנזכה להיכתב בספרן של צדיקים גמורים לאתגר לחיים טובים ולשלום, שנה של בשורות טובות ישועות ונחמות, שנה של גאולה וישועה, במהרה ובימינו אמן ואמן.

מעשי צדיקים

חזרה בתשובה באורות הסוסים

והנה לפני כך וכך זמן הזדמנתי ליישוב פלוני, את עיניי צדו שני סוסים בריאים ומשובחים, שעגלה כפרית פשוטה רתומה אליהם, אמור שלום לסוסיד, אמרתי בליבי לאיכר שהחזיק במושכות, ובאופן אירוני משהו ריחמתי עליו, ידעתי כי עד מחר יחליפו סוסיו ידיים לפחות פעמיים, תחילה יעברו לרשותי ולאחר מכן לידי בר המזל שירכשם ממני במחיר מוזל. באישון לילה כאשר הכול נמו את שנתם, התגנבתי בלאט לאורוות האיכר כוונתי במלאכתי, ניגשתי אל הסוסים ליטפתי אותם בחיבה ולאחר שרכשתי את אמונם, התחלתי לעטוף את פרסותיהם בסחבות שהבאתי עמי כדי למנוע את הלמות פרסותיהם בעת שאוציאתם מהאורווה, אלא שאז אירעה התפתחות שלא צפיתי מראש, אחד מעובדי של האיכר בחר ללון בגג הרעפים של האורווה, הרחשים מתחת לראשו הקיצוזה, והוא מיהר לזנק מהגג ולהזעיק עזרה, בטרם הספקתי לקלוט את המצב, הייתה האורווה מוקפת בחבורה שלמה, שלא הותירה לי שום סיכוי הגיוני להיחלץ מידיה בשלום, מצאתי את עצמי נושא תפילה לה' מעומק הלב, בתוך כך נתתי דעתי למצבי הנלעג וחסר ההיגיון, הנה אני גוי גמור, שפל אנשים מטונף בגדים באורוות סוסים שאותם חכנתי לגנוב, מבקש עזרה משמים, בו ברגע החלטתי לשים קץ למסכת חיי העלובה ולפתוח בה פרק חדש, זאת כמובן אם אזכה לצאת מהתסבוכת הנוכחית בריא ושלם.

הדקות נקפו והחבורה הוסיפה לארוב לי מחוץ לאורווה, אולי חששו כי מדובר ביותר מגנב אחד ועל כן העדיפו להמתין בחוץ ולא לפרוץ פנימה, מרגע לרגע הפכה החלטתי לחזור בתשובה לנחוושה יותר, "אנא ה' הושיעה נא" אך הפעם זעקתי בתוך ליבי.

לפתע הבזיק במוחי רעיון מקורי, העובד המסור שחש להזעיק את חבריו השאיר בפניו האורווה את בגדיו העליונים, עד מהרה מילאתי אותם בקש ויצרתי מהם כעין דמות אדם, את בובת הקש קשרתי לגבו של אחד הסוסים, ואז בשקט הובלתיו לפתח האורווה, בתנועה נמרצת שחררתי את הבריה ממקומו פתחתי את השער לרווחה, ובעטתי בסוס בחוזקה הסוס "זורכבו" פתחו בדהרה מהירה, וכל החבורה דולקת אחריהם, תרגיל ההטעיה הצליח ואני נמלטתי משם בעור שיניי.

לבוש הבלויים תלה בכך עירו מבט מושפל, וחייך בהשלמה, הנה כי כן עיניך הרואות כי עמדתי בהחלטתי, נטשתי את דרכי הרעה והפכתי לבעל תשובה, כחלק מדרכי החדשה החלטתי שלא לשוב עוד לעירי, ולבלות את יתרת חיי בגלות בין כותלי בית הכנסת, כדי לכפר על שנות חטאי הרבות. לתלמיד המגיד הקדוש שהקשיב מן הצד לסיפור המרתק, הייתה סיבה נוספת להתפעם, הוא צירף זה לזה את כל הנתונים את עצם המעשה לשם היישוב שבו הוא התרחש, ולנקודת הזמן שציין הגיבור בדבריו, וידע כי להצלחתו באותו לילה ולחזרתו בתשובה שלמה היו שותפים נוספים אי שם במעזריטש הרחוקה.

מפני השפעת הישועות מהבורא ב"ה, וכמובן שזה לא משום שאדם חטא, אלא זה משום היצה"ר שרודף אותנו לעשות ככה או ככה, ולכן יש בידינו עבירות ה"י, ולכן בחודש אלול - ימי הרחמים והסליחות יש לנו את הזמן שמסוגל לקבלת התפילות, שהרי 'המלך בשדה' ואפשר לבקש ממנו שימחל לנו על פשעינו שחטאינו או עוינו או פשענו מחמת היצה"ר. ובזכות זה בעזהש"ת נזכה להיות כלי מחזיק לברכה לקבל את כל ההשפעות טובות, ולהכתב ולהחתם בספרן של צדיקים גמורים לאתגר לחיים טובים ולשלום, ולשנה טובה ומתוקה.

זכעת יתבאר לנו יפה הקושיא שעלתה בתחילת המאמר. 'הנסתרות' הם 'לה' אלוקינו' שהרי אנו בשר ודם לא יודעים את מה שנעשה בעולם הזה, והכל בהסתרת פנים, ואנחנו רק צריכים להאמין שהכל הוא ממנו יתברך ויתעלה. אבל 'הנגלות' שהם מגולים ואנחנו יכולים לראות ולהביט עליהם בעינינו הברשיות, דהיינו מה שמוטל על האדם לעשות בכלל ובפרט [ואין המקום להרחיב, שהרי אדם יודע...], לנו ולבנינו לעשות את דברי התורה הזאת' שלנו יש את החובה לעשות לקיים ולשמור את דברי התורה הק'.

ונעתיק כאן את תורף דברי רש"י הק' שכותב ברהט לשונו "ואם תאמרו מה בידינו לעשות, אתה מעניש את הרבים על הרהורי היחיד, שנאמר פן יש בכם איש וגו' ואח"כ וראו את מכות הארץ ההיא, והלא אין אדם יודע מטמונותיו של חבירו? אין אני מעניש אתכם על הנסתרות, שהן לה' אלהינו והוא יפרע מאותו יחיד, אבל הנגלות לנו ולבנינו, לבער הרע מקרבנו, ואם לא נעשה דין בהם, יענוש את הרבים. נקוד על לנו ולבנינו, לדרוש שאף על

היה זה בשעת לילה מאוחרת, כשהמגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א הופיע במפתיע בפתח בית המדרש הצמוד לחדרו, במקום נכחו כמה מתלמידיו שעסקו אותה עת בתורה ובעבודה, "העתירו נא תפילה על יהודי הנמצא עתה ביישוב פלוני ושרוי בסכנה" קרא המגיד אל התלמידים, והוסיף "הלא כבר קיבל על עצמו לפרוש ממעשיו הרעים ולשוב בתשובה שלמה הבה נסייע לו להגשים את משאלתו". עד מהרה נקראו לבית המדרש תלמידים נוספים שהתלכדו למניין, וקראו יחדיו פרקי תהילים מתוך כוונה גדולה, בתקווה לסייע לאותו בעל תשובה עלום שם, להיחלץ מהסכנה שאליה נקלע, זהות האיש וסוג הסכנה שריחפה על ראשו, ועל אלו מעשים רעים עליו לחזור בתשובה לא נודעו.

לימים נקלע אחד מאותם בני חבורה לעיר רחוקה, נכנס לבית כנסת, הוציא ספר מהארון והחל לעיין בו עד בוא מועד התפילה. בסמוך לו ישב יהודי צנום וכחוש לבוש בלויים, שנראה כעני טיפוס המחזר על הפתחים, כעבור רגעים אחדים נכנס לבית הכנסת אדם נוסף, אופן לבושו והתיק שהחזיק בידו העידו עליו כי איננו מבני המקום, לפתע זיהה האחרון את היהודי הכחוש ובין השניים התפתח דו שיח מה מעשיך כאן ומדוע נעלמת מעירנו? תהה הנכנס, משאלתו ניתן היה להסיק כי השניים מאותה עיר באים. בתגובה פלט לבוש הבלויים אנחה עמוקה ושתק, בן עירו הוסיף לדובבו עד אשר הלה פתח את סגור פיו והחל לגולל את סיפורו. כידוע לך כבר מנעוריי סטיתי מדרך הישר, התחברתי לריקים ופוחזים והתדרדרתי לשפל המדרגה, את לחמי הרווחתי בגניבת סוסים ומכירתם, סובב הייתי בערים הגדולות, לוטש עיניים אל מרכבות הדורות של עשירים וסוחרים גדולים, תר אחרי סוסים אצילים ויקרי ערך, עוקב הייתי אחריהם עד למקום חנייתם ובוחר בקפידה דרכי פעולה אפשריות. משטויותי תוכנית גניבה, ממתין הייתי לרדת החשכה ומוציאת אל הפועל, את הסוסים הגנובים הברחתי אל מחוץ לעיר, ומכרתי אותם במהירות במחצית או בשליש משוויים האמיתי. לא פעם אירע שאת אותו סוס עצמו מכרתי כמה פעמים. אט אט ביצרתי לי מעמד בכיר בקהיליית גונבי הסוסים, שום שער או חומה לא עמדו כמכשול בדרכי, משנתתי עיניי בסוס כלשהו, שוב לא הייתה זו אלא שאלה של זמן עד אשר יימצא בידיי, יכול אתה לתאר לעצמך, כי גם ביתר תחומי החיים לא הצטיינתי בעדינות יתרה וביראת שמים מופלגת, ירדתי מדחי אל דחי ואיבדתי כל קשר עם תורת ישראל, וכל רגש למסורת אבותי, לעיתים היה מצפוני מתעורר ומייסרני על אורח חיי הבזוי, אך עד מהרה הייתי מגרש מעליי מחשבות טורדניות אלה ומתרכז בהכנות לגניבה הבאה.

אוצרותיהם של צדיקים

ימי הסליחות - מאוצרו של הגה"ח רבי אהרן פרלוב שליט"א

שבת שלפני ר"ה

פ"א בשבת שקודם ר"ה בסעודת שחרית אמר אא"ז (הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר) זצוק"ל להמסובין על שולחנו בזה"ל: אכלו לשם שמים כי המאכלים שלנו מגרשים מן האדם האוכל אצלנו כל מיני חומריות וגשמיות וכל מיני אפרקסא וכלולים בהם כל מיני קדושות. וסעודת שבת זו שלפני ר"ה יש בו כח. כל הסליחות מזכור ברית, והפיוטים של שחרית ומוסף של ר"ה, ומכל נדרי ושחרית ומוסף ונעילה של יום הקדוש. ומימים הראשונים של סוכות ושמע"צ ושמחת תורה עד אסרו חג. היינו כענין דכתיב בחנה (שמואל א' א') ותקם חנה אחרי אכלה בשילה ואחרי שתה ותתפלל. ולכאורה וכי עברה על מחז"ל לא תאכלו קודם שתתפללו וכו', ה"ל להתפלל קודם האכילה. אלא בסעודה זו של בעלה הקדוש איש אלוקים אלקנה היה נכלל בסעודתו כח כל התפילות שהתפללה אח"כ. וע"י האכילה ושת"י בסעודה זו עם בעלה הקדוש אלקנה ובמקום קדוש שילה. ע"י"ז נתוסף לה חיות ומוחיץ והשיגה מדרגת התפלה ויכלה להתפלל. זהו הכוונה ותקם חנה אחרי אכלה ושתה דווקא ותתפלל. וכמו כן בסעודת שבת זו שלפני ר"ה נכלל כח כל התפלות עד אסרו חג כנ"ל ע"כ אכלו לשם שמים, ע"כ דבה"ק.

"דברי ישראל" (מודרזין) מקץ, דף ס"ג ט"ב

שמחת מתוך יראתי

מפי תלמידיו של רבי פייבוש ממיזלאברויץ זכור לטוב נאמרו פעם. במוצאי יום מנוחה, כשמתחילין לומר סליחות, ישיבה קבוצת חניכיו וסעדו "מלוה מלכה" בשריות ותשבחות. והנה חלף רבם על פניהם והעירי כבדרך-אגב: "הנכם מקיימין מצות מלוה-מלכה לפני סליחות, ואני עוד זכיתי להכיר חסדי קדמאי שהסבו למלוה מלכה אחרי שאמרו סליחות" כאן עשה אתנחתא כלשהי, נתעטף בשתיקה, ואחר הוסיף: "באמת יש מקום לשתי הדרכים איתא בתנא דבי אליהו שדהמע"ה היה אומר "יראתי מתוך שמחתי, ושמחתי מתוך יראתי" ובכן, בני, הפעם תקיימו "יראתי מתוך שמחתי", אבל זכור תזכרו שיש לקיים ג"כ "שמחתי מתוך יראתי".

הרב אהרן סורסקי שליט"א

סליחות מוצ"ש תיכף אחר הצות

האמת שבשמים אין מקמצים כלל וברצונו יתב"ש להשפיע כל טוב, אך המניעה היא מצד המקבלים שאינם ראויים לקבל ועומדים מרחוק. אך באם האדם יש לו תשוקה רבה להתקרב להשי"ת, ממיילא נמשך ונתקרב למקום ששם תשוקתו. וכמו שאמר כ"ק אאמ"ר זצוקללה"ה בדברי המשנה עירובין (מ"ט ע"ב): ה' מכיר איך או גדר ואמר שביתתי בעיקרו קנה שם שביתה, ואמר הטעם כי במקום שרצונו וחשקו להיות שם הוא. וע"כ אם יש לו

תשוקה להשי"ת באמת, יכול להשיג אף דברים שגבוהים ממנו וממדרגתו... וזהו הענין שבשבת ננקל לשוב בתשובה כמו שאמרו שבת בו תשוב. והנה באמת האדם שחטא ונעקר מכלל ישראל איך יכול לבוא לתשובה, כי הוא רחוק מאד. אך מחמת הרצון והחשק של האדם לשוב לשרשו במקדם, ע"י"ז הוא יכול לבוא לתשובה כנ"ל. אך לזה הרצון ג"כ קשה מאד לבוא, מאחר שעדיין עומד מבחוץ מאין יבוא לו הרצון. אך בשבת שהיא עת רצון, ובפרט במנחה שהיא רעוא דרעיון ונפתח הרצון העליון למעלה וכמים פנים אל פנים, כמו כן נפתח אצל האדם רצון ותשוקה לבוראו, ע"כ שבת היא זמן תשובה.

ובזה יובן מנהג החסידים שמקדימין הסליחות במוצ"ש"ק תיכף אחר הצות לילה, כי כל מה שיוכלין לקרב לשבת טוב יותר, מחמת שאז היא עת רחמים ורצון ושעת תשובה וכו"ל. והבן כ"ז.

"שם משמואל" (סוכטשוב) כ"הבא תר"ע, ע' קנ"ז

במוצ"ש - ולנו בושת הפנים

אומרים במוצאי ש"ק בסליחות "לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים", דהנה איתא שמש בשבת צדקה לעניים, וזה דאיתא מאן דאכ"ל דלאו דיליה בהית לאיסתכולי ביה, ובשבת איתא לא תבושי ולא תכלמי, מתנה טובה יש לי בבית גנוי, דזה מתנה טובה דאין בושים, וזה שמש וכו', וזה שאיתא בזה"ק הפוך בשת ותשכח שבת, אולם במוצ"ש אומרים "לך ה' הצדקה" בשבת כנ"ל ואחר שבת שוב "ולנו בושת הפנים" כנ"ל.

הגה"צ רבי צבי חנוך לעווין זצ"ל - אבד"ק בענין, "יכהן פאר" (ירושלים תשכ"ד) ע' ק"נ ט"ב

מתחילין סליחות מוצ"ש

רישומי דברים שאמר [כ"ק מרן אדמו"ר מאוזדוב זצוק"ל] בבית מדרשו במוצ"ש נציבים-וילך שנת תשי"ז לפני הסליחות. פתח בשאלה: "למה קוראים לזה 'סליחות'? ויותר נכון היה לקרוא לזה בשם 'תחנונים', כי אנו מבקשים שירחם עלינו, וה' הוא הסולח?" עוד שאל, מה ראו שנוהגים כלל-ישראל להתחיל סליחות במוצאי שבת דוקא ולא בבוקר? אלא, חזר ויישב, משום שבכדי לבקש סליחה מהשי"ת צריך הרבה ישוב-הדעת כדי שידע מה לבקש, דהנה איתא בתיקוני זוהר (תקונא שתייתא, מהדו' בראדי תרל"ו דף כ"ב ע"א) שיש בנ"א אשר "צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים, הב הב לנא מזונא וסליחה וכפרה וחיי", ולכאורה, הרי גם על דברים ההלו צריכים לבקש, אם כי לא זה העיקר, אבל הלא צריכים גם לגשמיות? אלא תלוי איך וכיצד מבקשים, כמאמרם ז"ל (ברכות דף ל"ב ע"א) לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר יתפלל, דמהאי טעמא התקינו ג' ברכות ראשונות שבחו של מקום, ואח"כ אתה חונן והשיבנו וכו' ורק אח"כ סלח לנו

ורפאינו וכו'. והנה ידוע דמשבת מגיעים לבחי' דעת כמאה"כ לדעת כי אני ה' מקדישכם, ולכן מיד אחרי שבת עוד לפני שנכנסין לימות החול אשר יקלקלו בחי' הדעת מיד מתחילין לבקש סליחה מהשי"ת, והאמת שאלו תחנונים, אך לסליחה אפשר להגיע רק בכח הבקשה במוצ"ש"ק בקשה שיש בה דעת (וזה גם הענין שמבקשים במוצ"ש"ק על ביאת אליהו כי בש"ק השיגו מה מבחי' דעת וממיילא יודעים ומבינים איך לבקש על הגאולה). ומכאן נובע מנהג ישראל שאומרים ומאחלים אחד לשני "א גוטע סליחה" דהיינו שיזכו לבקש התחינות בדעת הראויה. ויעזר השי"ת שתתקבלנה תחינותנו בתוך שאר תחינות וסליחות כלל ישראל ונוכה לראות מהרה בביאת גואל צדק ואליהו הנביא..."

הרב אהרן סורסקי שליט"א, "בלבת אש" (ב"ב השמ"ה) ח"ב, ע' רל"ט

אל הרנה ואל התפלה

סליחות (יום א' - פזמון במוצאי מנוחה) "לשמוע אל הרנה ואל התפלה". ולכאורה הו"ל קודם אל התפלה ואח"כ אל הרנה, שהרי קודם יש להתפלל ואח"כ באים לידי שמחה.

אלא יש לומר בזה דשבת הוא זמן שמחה כידוע, וכמו"כ הוא זמן כפרה כמו שאמרו חז"ל (שבת ק"ח) שאפי' עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו עוונותיו, ולכך אומרים בסליחות במוצאי מנוחה קדמוןך תחלה, הט אונך ממרום וישב תהלה, לשמוע אל הרנה, דהיינו שקודם יש הרנה -השמחה, דהיינו השבת ואח"כ ע"י שזוכים למחילה וכפרה בכח השבת יתקבל התפלה כנ"ל.

הרה"צ רבי אברהם יחיאל למברגר זצ"ל ממאקאווא ב"ב, "פנינים יקרים" (תשרי תשנ"ו) עמ' ט'

זוחלים ורועדים

כמה פעמים שמעתי מרבי חיים בער ז"ל, שאצל כ"ק אא"ז אדמו"ר (ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש) ז"ע כשאמר בסליחות ליום א' תיבות אלו "זוחלים ורועדים כו", היו אבריו דן לדן נקשן ברעדה ממש.

כ"ק מרן אדמו"ר ממונקאטש שליט"א "עולת שבת" (ברוקלין תשי"ד) ע' רע"א

חלים כמבכירה - זוחלים ורועדים

הפייטן (בסליחות ליום א') חלים כמבכירה מעברת משאך, והיינו כמו המבכרת שלא היה לה צער עיבור וחבל לידה מעולם, היא דואגת ומפחדת יותר ויותר מהאשה שכבר ילדה, כי אצלה היקל הצער, כמו כן זרע קדושי ישראל אף שבכל שנה ושנה הוא ר"ה, עכ"ז כשיום הדין ממשמש ובא המה זוחלים ורועדים מאימת יום הדין, כאילו לא טעמו מעולם טעם ר"ה.

"ישמח ישראל" ויקרא, דף ל"ה ט"ב

תחילת ימים נוראים

תחילת "ימים נוראים" מיום א' לסליחות - מגן אברהם סי' פ"ח סק"ד. "מקור מים חיים" (ב"ב תשי"ע) ע' מ"א

עלוך זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" ו"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האישי"

או במספר טלפון: 073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

וכן ניתן לכתוב בעזרת לנטה אם הינכם רוצים לתרום

אם

לע"נ נודב לע"נ הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז ש. ז. ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה ז"ל נלב"ע בשבועות תשע"ד ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבוים הי"ו, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ן 540321-ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.